

Cristian Fulaş

loşca

roman

POLIROM
2021

Colectia „Ego. Proză“ este coordonată de Lucian Dan Teodorovici.

© 2021 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Foto copertă: © Dark Moon Pictures/Shutterstock.com

Foto autor: © Andrei Păcuraru

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1,
et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

FULAŞ, CRISTIAN

Ioșca / Cristian Fulaș. – Iași: Polirom, 2021

ISBN 978-973-46-8357-4

821.135.1

Printed in ROMANIA

I-a povestit puținul pe care-l știa, acela a făcut ochii mari pe măsură ce cuvintele își făceau loc în mintea lui, s-a ridicat, a luat și el o gură din sticlă, și-a clătit gura cu alcoolul tare, a scuipat într-un răzor de flori, a mai luat o gură.

— Cum, mă? Și au venit noaptea, zici, ca să ce?

— Ca să dracu' știe ce, nu știu.

— Stai să bem o cafea și mergem, o să aflăm. O să știm ce și cum.

Fuseseră amândoi ilegaliști, luptaseră împreună pentru o lume mai bună pe care acum nu o vedeaui nicăieri, vruseseră să scoată muncitorii și țăranii din sărăcie și reușiseră să-i facă și mai săraci, știau lucrurile acestea, le pricepeau fără să le spună, încercau să facă binele atât cât puteau, câte unui om și cu câte o faptă. Nu se putuse mai mult, știau și asta. Trăiau cu amărăciunea aşa cum trăiau cu aerul, ajutau oamenii cât puteau, își apărau muncitorii de fiecare dată când se întâmpla ceva, visul pentru care luptaseră se spulberase într-o mizerie parcă mai cruntă decât cea dinainte. Săracii erau și mai săraci, bogății nu dispăruseră. Și? Pentru asta? Pentru sărăcia asta luptaseră ei?

— Mergem la Tudor. Cu el vreau să vorbesc. Eu cu el, a spus crunt.

— Mergem. L-ai anunțat?

— Hai că ești prost, cum să?

— Mă gândeam că...

— Dă-l, mă, dracu', de când îl anunț eu pe el că vin?

— Ai și tu dreptate.

L-au lăsat pe băiatul cu mașina acasă la Ion, nu avea rost să se chinuie cu hărăbaia prin centru. Au pornit pe jos, nu era departe, preț de un sfert de oră dacă nu se grăbeau. Și nu se grăbeau, nu se grăbeau deloc, era acum timp pentru toate. Au mers repede, două namile cu umeri lați cât ușa, cu cefe groase și priviri crunte,

în salopete și bocanci, două apariții din altă lume în centrul care începea să prindă viață. S-au oprit la o crâșmă chiar peste drum de centru, au încchinat un pahar, au așteptat să vadă mașina neagră a tovarășului intrând pe poarta clădirii, au mai așteptat zece minute și au pornit agale, parcă fără nicio treabă, spre ghereta paznicului de la intrare. Au spus ce voiau. Să-l vadă pe tovarășul comandant, să vorbească cu el. Băiatul din ghereta de lemn s-a mirat, a pus mâna pe telefon, a raportat iute ce se întâmpla acolo, a urmat o tăcere, le-a spus să aștepte. Din clădire a ieșit valvărtej un bărbat mic în uniformă, s-a apropiat de ei, le-a vorbit tăios, i-au răspuns răstărit, i-a înjurat de mame și sfinti, Ion a scos din buzunarul de la piept carnetul lui vechi și ferfenițit și i l-a băgat sub nas, bărbatul mic s-a făcut parcă și mai mic, s-a înroșit, s-a învinețit apoi, pe tâmpale i s-a umflat un mănușchi de vene, numerele mici de pe prima pagină a carnetului tocmai îi spuseseră că nu era bine ce făcuse, s-a adunat, a devenit mai bland și ușor bâlbâit, i-a invitat în holul de la intrare și a pornit mânănd pământul pe scările care duceau spre etaj. Bărbații uriași s-au așezat unul lângă altul pe băncuța din lemn de la intrarea în instituție, au privit hârtiile lipite pe o planșă de placaj, stăteau unul lângă altul și din fiecare gest al lor se vedea că nu-și găseau locul, erau încurcați, nu încăpeau în cameră. Bărbatul mic a coborât scările, era acum vânăt de-a binelea și cât se poate de prietenos, i-a luat cu „Dragi tovarăși“ și i-a condus la etaj. Spre o ușă dublă, capitonată, pe care nu scria nimic. Spre el. A deschis ușa, a făcut un pas respectuos înapoi, cei doi au intrat în dungă prin ușa prea îngustă pentru ei.

Biroul era uriaș, vreo zece metri pe zece, poate fostul salon al palatului în care se aflau. Pereții erau acoperiți de biblioteci pline cu cărți legate în piele maro și roșie, spre fereastra dinspre stradă trona un birou urias de

trei metri lungime. Bărbatul cărunt din spatele biroului s-a ridicat cu mâinile întinse, zâmbea fericit, i-a invitat să se așeze pe fotoliile din fața lui și și-a tras și el un scaun, nu s-a întors după birou, s-a așezat lângă ei.

— Ți-ai luat cărți, a spus Ion zâmbind.

— Mi-am luat pe dracu' să mă ia de gât, erau aici când am venit.

— Aha. Bine, sănătos?

— Cât se poate, cu bătrânețile ăstea.

— Bă! l-a luat maistrul scurt. Venii să-ți zic ceva.

— Ce, Vasile? Stai că nu dau turcii, beți ceva? Am de toate.

— Om bea, de ce să nu bem? Da' eu trebuie să-ți spun.

— Spune, da' stai să chem să ne aducă de băut.

A ridicat telefonul din furcă, a dat un ordin scurt, s-a așezat la locul lui:

— Aşa, spune.

— Azi-noapte. Să tot fi fost vreo două, nu știu. Mă trezește un camion din somn. Am zis că e vreun băiat de-al meu care pleacă la băute sau la curve în mijlocul nopții, am zis asta e, e tineri, să se ducă. Ies afară. Nimic în jurul barăcilor, liniște mormânt. Camionul care se auzea era mai departe, mai devale. Mă duc într-acolo, zic să văd, să nu se fi întâmplat ceva. Bun. Celălalt îl privea zâmbind, vorbea ca întotdeauna, repezit și în același timp bland, așezat, sfătos aproape. Îl știa din război, fuseseră apoi împreună în munți, își riscaseră viața unul pentru celălalt. Trebuia să fie ceva important dacă venise el până aici, nu se putea, chiar se întâmplase ceva. Dau colțul pe lângă azil, a continuat maistrul, în luminișul din fața casei magazinerului, mare minune mare, un camion cu motorul turat, luminile pe fază lungă în noapte, un om cu un pistol la tâmpla unuia îngenuncheat, circ, dichis. Stau liniștit după pomu' meu, zic să nu dau de dracu' cu prostu' tocmai acu' la

bătrânețe, mai stau ei aşa o vreme, pe ăla tremurau chiloții, omu' tău croit pe fapte mari să construiască el o țară nouă-nouță pe loc la mine pe vale, la un moment dat îl urcă pe ăla în camion ca pe sacu' de cartofi, schimbă niște vorbe cu magazineru' meu care stătea ca prostu-n drum și ăla, se urcă în camion și pleacă.

— Ce tot zici tu acolo, Vasile? Nu există aşa ceva.

— Bă! Tu crezi că io veneam la tine să-ți zic, dacă nu se există? Cum nu există? Sunt io nebun? Beat? Bă Tudore! Bă! Am văzut cu ochii mei.

— Stai mă, stai că nu e aşa, cercetăm, întrebăm, stai potolit, ia un pahar că aflu eu ce și cum.

Pe fruntea bărbatului cărunt se săpase o dungă adâncă, o îngrijorare mare îl schimonosea parcă, s-a ridicat totuși zâmbind și a ridicat telefonul din furcă, a lătrat un ordin, a mărgălit nervos ceva pe o coală de pe birou, s-a așezat cu mâinile strânse la piept pe scaunul dintre cele două fotolii și a așteptat. Pe ușa capitonată a intrat același ofițer mic de mai înainte, era roșu la față, parcă devinea și mai mic sub privirea întunecată a șefului.

— Te duci acum, faci raport. Vreau să afli cine a fost în misiune azi-noapte. Mă interesează locul ăsta, a spus calm, întinzându-i ofițerului hârtia pe care erau scrise câteva cuvinte.

— Permiteți să mă retrag? Se face, a spus bărbatul cel mic.

— Du-te. Repede, în cinci minute afli și raportezi direct la mine, îți spun eu ce ai de făcut.

Bărbatul mic a salutat scurt pocnind din călcâie și s-a făcut nevăzut. În cameră s-a lăsat linștea, cei trei au ciocnit, au zâmbit din nou, nu se mai văzuseră toți de ani de zile și timpul trecea repede, se regăseau mai bătrâni, mai cărunți, dar tot aceiași, camarazi de arme, ca întotdeauna. Au băut, au vorbit de copii, de neveste,

de viață. Ion și Tudor l-au căinat pe Vasile cu valea lui, l-au luat în râs, au fost înjurați cum se cuvenea, o grămadă de pizde și sfinti și-au luat zborul de pe buzele maistrului și au survolat cerul încăperii. Au ajuns apoi cu vorba la copilul cel mare al lui Ion, care trebuia și el să se ducă la o facultate, și Tudor s-a oferit imediat să aranjeze lucrurile, nu se putea, era ca și nepotul lui, orice, dar cum, ce avea în cap de nu venise la el să ceară, aşa tovarăși erau ei?, Ion că nu, că nu se face, Tudor că nici nu există să nu se rezolve, la câte a făcut el pentru țară ar trebui să se înțeleagă că are și el dreptul la niște beneficii, dacă tot a ales să rămână la sindicat și să nu vină cu el în structurile superioare. Vasile privea zâmbind, pe fata lui cea mare o făcuse asistentă medicală tot Tudor, știa ce putea, asta era viața, dacă nu erau ai lor, erau alții.

S-a auzit o bătaie în ușă, ofițerul cel mic și-a băgat capul de viteză prin crăpătură și a cerut voie să intre.

— Poftiți, to'arășu' comandant. Am găsit.

— L'ai chemat?

— Permiteți să raportezi, dacă doarme?

— Dacă doarme! Doarme-n grijania mamii lui, a făcut Tudor cu o mirare nespusă pe chip. Dacă doarme, îl trezim și îl aducem în suturi aici în zece minute. Pe el, pe mă-sa, pe tac-so, pe oricine trebuie să aducem când zic eu. Te duci acum la el, tu, nu trimiți pe altcineva, și mi-l aduci. Fuga marș!

Au tăcut o vreme. Fiecare aplecat asupra paharului cu băutură chihlimbarie și pierdut în propriile gânduri, fiecare în lumea lui, fiecare tăcând pe limba lui. Apoi, ca printr-o minune mereu repetată, discuția a virat spre amintiri. Cu vii, cu ajunși, cu muncitori, cu țărani, mai ales cu morți. Morți într-o luptă pe care o crezuseră dreaptă și pe care cei trei din încăpere încă o mai credeau cinstită, împușcați, dezmembrați, decapitați, înecați,

spânzurați, infectați, morți în urlete și în chinuri, oameni care-și doriseră moartea în munții pustii, oameni care nu avuseseră parte de doctor și nici de preot, oameni care urlaseră în agonie cu zilele și uneori cu săptămânilile, transformaseră viața tovarășilor lor într-un iad renăscut cu fiecare clipă, care plânseseră cu țeava armei în gură, negăsindu-și curajul de a sfârși cu durerea, care se aruncaseră în prăpăstii, oameni simpli pentru care lupta însemnase de cele mai multe ori doar suferință și moarte, nimic altceva. Și toate acestea pentru ca ei să bea un pahar și să-și amintească, fără sir și fără nicio ordine, de ce se aflau acolo. Pentru ca ei să-i mai știe pe puținii rămași vii și să rămână prieteni pe viață – uniți de lucrul cel mai misterios cu puțință, moartea.

S-a auzit o bătaie în ușă și a intrat un bărbat masiv, între două vârste, cu o cicatrice mare care cobora de deasupra ochiului stâng și se oprea abia sub bărbie, despicându-i fața în două părți inegale și făcându-l să pară hidos chiar și când nu-și dorea asta. Înalt, bine clădit, poate la fel de masiv ca maistrul și Ion, era o apariție care ar fi putut băga frica și în cei mai dârji dintre oameni. A salutat regulamentar și a rămas neclintit în fața scaunului pe care stătea ofițerul, privind un punct de dincolo de fereastră în care cel mai probabil nu era nimic de văzut.

— Aseară, a spus Tudor cu un calm neomenesc parcă după izbucnirea de mai înainte. Aseară ai avut treabă multă, tu.

— Permiteți să raportez, tovarășu' comandant, direcțiva...

— Nicio directivă.

— Dar...

— Nu mă întrerupe, vorbesc eu acum. Vino cu mine, i-a spus calm. Hai. Pe peretele din dreapta, între două corpuri massive de bibliotecă, era o hartă a județului. Tudor s-a oprit în fața ei, l-a așteptat pe celălalt să i se